

Величко В.Є.¹, Федоренко О.Г.²

Використання можливостей масових відкритих он-лайн курсів (МООС) в самостійній роботі студентів

¹ Величко Владислав Євгенович, кандидат фізико-математичних наук, доцент

² Федоренко Олена Георгіївна, аспірантка кафедри ПМТПО,

Донбаський державний педагогічний університет, Слов'янськ, Україна

Received October 10, 2013; Accepted October 28, 2013

Анотація. У статті розглядаються переваги й недоліки масових відкритих он-лайн курсів та можливість їх використання в організації та проведенні самостійної роботи студентів. Розглядаються існуючі системи, їх можливості та недоліки.

Ключові слова: самоосвіта, самостійна робота, МООС.

Постановка проблеми. Швидкоплинність оточуючого світу ставить нові завдання в підготовці висококваліфікованого вчителя. Одне з таких питань – це здатність до самостійного навчання. А тому проблеми організації та вдосконалення форм і методів самостійної роботи студентів стають дедалі більш актуальними. З іншого боку підвищення якості освіти без розвитку в студентів здібностей до самостійної роботи в навчанні – практично не можливо. Це вимагає не тільки переглянути форми та методи навчання, а й активно опрацювати педагогічні інновації саме в напрямку вдосконалення організації самостійної роботи студентів. Крім того, нові інформаційні технології створюють перспективні можливості до появи нових форм організації та проведення самостійної роботи. Поява електронних навчальних посібників, комп'ютерних систем тестування, дистанційних навчальних курсів надає дедалі більше можливостей для створення повноцінного інформаційно-освітнього середовища для самостійної роботи, а, отже, дозволяє формувати в майбутнього фахівця здатність до самонавчання та самовдосконалення – самоосвітню компетенцію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема організації самостійної роботи не є новою, оскільки самостійна робота студентів є невід'ємною складовою навчального процесу. Видатні педагоги Д. Дьюї, К. Ушинський, Я. Коменський, А. Дистервег указували на величезне значення самостійної роботи. На сьогодні значення самостійної роботи тільки зросло. Стрімке збільшення обсягу наукової інформації потребує змін і в структурі навчального процесу, розширення форм самостійної роботи студентів. Дослідженню саме цих проблем присвятили свої праці Ю. Чабанський, Н. Ложкарьова, І. Якіманська, Г. Селевко, О. Падалка, О. Пометун, О. Чиж, В. Дяченко та ін.

Самостійну роботу слід розглядати як спеціально організовану діяльність викладача та студента, яка відбувається за встановленим порядком і у певному режимі. Не важко припустити, що через розвиток нових форм організації навчального процесу, наприклад, екстернат, дистанційна освіта, системи безперервного навчання дорослих, роль самостійної роботи буде тільки зростати. Ця робота вченими розглядається навіть як форма організації навчання [2].

Крім того, в останні роки з'явилась нова форма навчання така як, масові відкриті он-лайн курси МООС (Massive Open Online Course), які в свою чергу позиціонуються, як альтернатива класичному навчанню. А

тому, постає питання, про можливість використання МООС в організації самостійної роботи студентів.

Мета дослідження полягає у визначенні можливостей МООС в якості додаткового інструменту при організації та проведенні самостійної роботи студентів.

Виклад основного матеріалу. Стрімке поширення МООС у світі вперше в історії створює реальну альтернативу традиційній системі вищої освіти. Сукупна аудиторія Khan Academy, Coursera, Udacity - вже перевершує аудиторію систем попереднього покоління від MIT (Open Course Ware – jcw.mit.edu) і Open University (open.ac.uk). Ними для створення умов просування вільних відкритих курсів була створена організація OCW Consortium. Заявлена амбіція альянсу Гарварда, Берклі і MIT набрати в проєкті Edx (edx.org) мільярд слухачів фактично ставить під загрозу весь світовий ринок освітніх послуг.

Для всіх країн, що володіють власною традицією вищої освіти, МООС не тільки системний виклик, а й системна можливість. Великобританія відповіла на виклик створенням університетської альянсу з Open University і 11 провідними університетами країни, та як наслідок утворенням компанії Futurelearn.

З грудня 2013 року університети з Австралії, Данії, Італії, Канади, Китаю, Мексики, Нідерландів, Німеччини, Франції, Швейцарії і Японії вже приєдналися до проєктів edX (29 університетів) і Coursera (83 університети).

У Росії досвід як університетських альянсів, так і державних інвестицій у відкриті курси вкрай невдалий. Жоден з приватних проєктів також не добився значного успіху. Вищі навчальні заклади, як правило, нескінченно далекі від адекватного діалогу зі споживачем таких курсів, не розуміють мотивів для інвестицій в такий контент, і не вміють створювати зручні інтерфейси.

На даний момент в Росії існує декілька навчальних закладів, які цілеспрямовано генерують освітній контент (для прикладу, Сибірський Федеральний Університет – edu.sfu-kras.ru). При цьому жоден із університетів не приєднався до OCW Consortium. Крім університетів існує декілька ресурсів, які або намагаються «агрегувати» опублікований в мережі контент (univertv.ru), або створити власний Інтернет-університет (intuit.ru). Для якісної агрегації необхідна досить кропітка класифікація контенту, його так би мовити постобробка. А для створення власного Інтернет-університету – необхідно повністю переробити лекційний матеріал. Як те, так і інше є досить трудомістким і коштовним. Проєкт Лекторіум (lektorium.tv)

розвиває ідеї ОСW в Росії створюючи базу лекцій конкретних тем без створення повноцінних курсів.

Не краща ситуація і в Україні. Тільки з вересня 2013 року Київський національний університет ім. Т.Г.Шевченка запускає перший відкритий он-лайн курс з "бренд-менеджменту" який буде складатись з відео лекцій і інтерактивних тестів. Більш поширений варіант навчання – дистанційні курси і найліпший варіант, для прикладу, надає Проблемна лабораторія дистанційного навчання НТУ "ХПІ" (dl.kharkiv.edu).

Перш, ніж перейти до питання взаємодії МООС та самоосвіти, розглянемо переваги та недоліки МООС. Безперечною перевагою МООС є його доступність, певна річ, при доступності до мережі Інтернет. Фінансова частина участі в МООС майже відсутня і може з'явитись тільки під час сертифікації, коли пропонують комерційні очні іспити або платні послуги з виготовлення сертифікатів. Наступна перевага – використання мультимедійних технологій під час подачі матеріалу і інформаційно-комунікаційних технологій у випадку організації навчання та створення зворотного зв'язку. Актуальність і новизна тем курсів МООС пов'язана з тим, що вони створюються за сучасним станом досліджень.

Системи МООС можна використовувати для людей з певними фізичними та психологічними обмеженнями. Таким чином, можна отримувати освіту при неможливості перебування в аудиторії. Дедалі більше компаній створюють умови для роботи та людей з обмеженими психічними та фізичними можливостями.

До недоліків систем МООС безперечно відноситься відсутність зворотнього зв'язку. Інформація надається у вигляді лекцій і будь-який незрозумілий або найбільш зацікавивший момент залишається без уваги. Не завжди взагалі можна ставити питання. Деякі учасники курсів створюють активні групи в соціальних мережах для обговорення результатів курсів. Тобто, самі учасники створюють середовище обміну практичними знаннями, але такі групи, на жаль, не є масовими. Не всі курси пропонують наприкінці сертифікацію, та й практична цінність сертифікатів ще не визначена. Одним з корисних прикладів використання сертифікату – зарахування додаткових балів при

вступі до університету, який проводить курс. Деякі курси неможливо вивчати виключно в лекційній формі. Для цих напрямків просто необхідними є прикладні, практичні або лабораторні заняття. Для успішного закінчення курсу, як виявилось, необхідно мати певний базовий рівень, адже за статистикою, всього закінчує курс близько 20% слухачів, при цьому рівень тих, хто вже має степінь бакалавра – 70%. Як результат, записавшись на курс, фахівець може виявити низький рівень матеріалу, або навпаки для непідготовленого слухача – матеріал виявиться зависокого рівня.

Проаналізувавши переваги та недоліки МООС-систем можна зробити висновок про завчасність прогнозу існування альтернативи класичній аудиторній системі навчання. Але такі курси будуть корисними при підвищенні кваліфікації, адже містять інформацію про сучасний стан речей, як додатковий матеріал при вивченні тієї чи іншої теми, з точки зору викладення матеріалу по іншому, або як основний матеріал при самостійному вивченні тем класичного курсу. Слід зазначити, що інтерактивне тестування в рамках курсу слугує індикатором рівня розуміння викладеного матеріалу та, за необхідності, повторного вивчення.

Тим не менш, такий «МООС-о подібний» он-лайн університет Україні необхідний в перше чергу як засіб для отримання сучасної освіти талановитими студентами, формування надпредметних компетенцій; доступу до найкращих викладачів, чи навіть як засіб формування власної навчальної траєкторії.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, при всіх перевагах, МООС все таки не можуть замінити основної освіти. Але, в якості джерела додаткової освіти, для підвищення кваліфікації та підтримки її на актуальному рівні, як додатковий матеріал, можуть виявитись незамінними. Таким чином, на МООС може базуватись теоретична частина самостійної роботи студентів як у аудиторії так і вдома.

До подальших досліджень слід віднести розробку методики включення курсів МООС в навчальний процес, критерії такого включення та можливості до використання курсів МООС не тільки в самостійній роботі студентів, а й у аудиторній.

ЛІТЕРАТУРА

1. Федоренко О., Батунина В. Контроль самостійної роботи студентів засобами систем дистанційного навчання // Проблеми трудової та професійної підготовки: наук.-метод. зб. – В. 3 т.- Слов'янськ: СДПУ, 2012. – Вип. 17. – Т. 3. – с.115-119.
2. Беляева А. Управление самостоятельной работой студентов // Высш. образование в России. – 2003. – №6. – с.105-109.
3. Сомов Я. Тренды в образовательной среде. <http://habrahabr.ru/post/162793>
4. Песков И. Есть ли шансы МООС в России. <http://habrahabr.ru/post/162833>
5. Малиновская М. С "МООС" или не с "МООС"? Учеба будущего. <http://vzaganke.ru/razvitie/grani/global/moos-v-detalyax.html>

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Fedorenko O., Batunina V. Kontrol samostijnoj roboty studentiv zasobamy system dystancijnogo navchannya [Monitoring students' independent work by means of distance learning] // Problemy trudovoi ta profesijnoi pidgotovky: nauk.-metod. zb. – V. 3 t.- Slov'jans'k: SDPU, 2012. – Vyp. 17. – T. 3. – s.115-119.
2. Belyaeva A. Upravlenie samostojatel'noj rabotoj studentov [Management of independent work of students] // Vyssh. obrazovanie v Rosii. – 2003. - №6. – s.105-109.
3. Somov Ya. Trendy v obrazovatel'noj srede [Trends in the educational environment]. <http://habrahabr.ru/post/162793>
4. Peskov I. Est' li shansy MOOC v Rosii [Is there a chance the MOOC in Russia]. <http://habrahabr.ru/post/162833>
5. Malinovskaya M. S "MOOC" ili ne s "MOOC"? Ucheba budushchego. [With the "MOOC" or not to "MOOC"? Study of the future]. <http://vzaganke.ru/razvitie/grani/global/moos-v-detalyax.html>

Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, I(6), Issue: 10, Oct. 2013. www.seanewdim.com

Velichko V., Fedorenko E. Harnessing the massive open online course (MOOC) in the independent work of students

Abstract. This article discusses the advantages and disadvantages of massive open online courses and the possibility of their use in the organization of independent work. Existing systems, their capabilities and shortcomings.

Keywords: self-education, self-study, MOOC

Величко В.Е., Федоренко Е.Г. Использование возможностей массовых открытых онлайн курсов (МООС) в самостоятельной работе студентов

Аннотация. В статье рассматриваются преимущества и недостатки массовых открытых онлайн курсов и возможность их использования в организации и проведении самостоятельной работы студентов. Рассматриваются существующие системы, их возможности и недостатки.

Ключевые слова: самообразование, самостоятельная работа, МООС.